

Het belang van ondertitels voor video

De video-entertainment industrie maakt een stevige groei door, bijna 10 procent jaarlijks. Films zijn vaak in het buitenland gemaakt en worden in Nederland slechts populair indien voorzien van ondertiteling. Nederlandse films worden met ondertitels geschikt voor export. In de praktijk zijn deze niet altijd beschikbaar. Hoewel het minder werk is dan nasynchroniseren van het gesproken woord, komt de producent er vaak niet toe.

Europa is een continent met veel verschillende talen. Sociaal-culturele verschillen waren de afgelopen eeuwen aanleiding voor oorlog. Films bieden een kans voor kennisnemen van de manier van omgaan met elkaar over de grens en bevorderen éénwording. Films kunnen een rol spelen bij maatschappelijke ontwikkeling. Bijvoorbeeld “Fire on the Amazon (1993)”, geeft een inkijk in de Braziliaanse samenleving en inzicht in hoe de branden ontstaan. “My Little Pink House (2017)” laat zien hoe het eigendom van burgers teloor kan gaan in maatschappelijke strijd. Nu het Centraal bureau voor de statistiek bekend heeft gemaakt dat de dakloosheid in tien jaar tijd is verdubbeld, is dit voor ons land een actueel onderwerp. Deze films zijn dikwijls niet beschikbaar bij de commerciële internet providers en niet op dvd/blue-ray bij de verzendhuizen. Vaak zijn ze te vinden in het public domain en wordt een beroep gedaan op vrijwilligers voor het vertalen. De ondertitels berusten dan bij de Europese dienst Opensubtitles.org.

Eisen die aan ondertitels worden gesteld

Rond de millennium wisseling is gewerkt aan technische voorzieningen voor opsmuk van ondertitels. Videospeler programma's op de computer en televisie toestellen herkennen tientallen coderingen voor layout, zoals diverse lettertypen, lettergroten, kleuren, vet, cursief, omranding, de plaats van de tekst op het scherm, enzovoort. Het meest populaire formaat voor ondertitel script is “subrip”, de computerbestanden hebben de extensie “.srt”. Dit formaat biedt nauwelijks layout mogelijkheden, slechts html-coderingen tussen (gedeelten van) regels. Dit is vrij omslachtig en wordt meestal achterwege gelaten. We zien vrijwel uitsluitend coderingen voor cursief. De populariteit van het subrip formaat toont aan dat men niet zit te wachten op allerlei toeters en bellen, soberheid volstaat.

Aan het begin van het millennium zag een ondertitel formaat “Substation alpha” het licht, mede dankzij het computerprogramma “Aegisub”. Met het programma kan men scripts aanmaken met velerlei layout coderingen. Het bestand heeft de extensie “.ass”. De makers van video-spelers en televisie toestellen hebben zich ingespannen voor de weergave van de layout. Het programma vond weinig gebruikers en de ontwikkeling is in 2014 gestaakt. Niet te min zijn in de video-spelers de layout voorzieningen nog functionerend.

Hier en daar een layout toepassen gewenst

Bijvoorbeeld:

1. Voor films maken televisie omroepen vaak speciale extra ondertitels beschikbaar voor doven en slechthorenden. Deze attenderen op (zacht hoorbare) geluiden die voor het begrijpen van het verhaal van belang zijn. Het subrip formaat kent geen onderscheid tussen de gewone- en de extra ondertitels. Niet-slechthorende vinden de extra's soms hinderlijk en verwijderen deze. Vertonen van de extra's in een andere layout die slechts na keuze zichtbaar is, verdient

aanbeveling. De Europese omroep experimenteert hier al mee. Bijvoorbeeld: vrijdag 29 augustus 2019 werd de film “De Witte van Zichem” vertoond via het Belgische VRT1. Voor de verstaanbaarheid van het Vlaams waren gewone witte ondertitels, voor diegenen die kozen voor Teletekst titels, was hier en daar een extra in een teletekst niet-proportioneel lettertype op een zwarte achtergrond. Hiermee is een nieuwe weg ingeslagen. Het subrip formaat voorziet niet in onderscheid tussen verschillende lagen.

2. Ondertitels kunnen deel uitmaken van het videobeeld, bijvoorbeeld in een documentaire waar incidenteel onderin een naam en functie van een spreker te zien is. Het is dan netjes indien de ondertiteling tijdelijk enkele regels hoger wordt geprojecteerd. Het subrip formaat voorziet hierin niet.
3. Soms is geen andere versie van de video beschikbaar dan met ondertitels die deel uitmaken van de beelden, in een vreemde taal. Nederlandse tekst die daar bovenop wordt geprojecteerd zou beter leesbaar zijn binnen een zwart vlak. Het subrip formaat voorziet hierin niet.
4. Soms is aan het einde van een film een lied. Voor de makers van ondertitels is het dikwijls aanleiding voor het gebruik van muziek symbolen, unicode tekens. Kennelijk is op die plek behoefte aan verdergaande stijl middelen.
5. Op het moment van aftiteling van de film is van belang dat de naam van de vertaler / producent van de ondertitels met enig gewicht in beeld komt.

Nieuw ondertitel formaat

Eenzijds is het Substation Alpha “.ass” formaat te bewerkelijk gebleken voor ruime toepassing, anderzijds voldoet het subrip “.srt” onvoldoende. Dit was aanleiding voor het ontwerp van een nieuwe standaard “SrtPlus”.

Het gaat uit van het populaire subrip formaat en heeft voor-gedefinieerde stijlen aan het begin van het script. De definitie van een stijl is zo eenvoudig en vanzelfsprekend mogelijk gemaakt, bijvoorbeeld:

Default = Font Arial Size 20 White Transparent Outline 2 Shadow 1 Bottom Center

Het betekent dat de letters op een transparante achtergrond worden weergegeven, gecentreerd onderaan het scherm.

Tot zover vandaag,

Emmen, 30 augustus 2019
Bert Kerkhof
kerkhof.bert@gmail.com

Bijlage: Verdere ingebouwde sleutelwoorden

Verdere ingebouwde sleutelwoorden

Left	Links uitlijnen
Right	Rechts uitlijnen
Mid	Vertoon in het verticale midden
Top	Vertonen boven in beeld
Opaque	Vertoon letters op de achtergrondkleur
Bold [n]	Vette letter, n=0 : vet uit, n=1 : aan
Italic[n]	Cursief, n=0 : cursief uit, n=1 : aan
Underline [n]	Onderstrepen, n=0 : cursief uit, n=1 : aan
MarginL n	Marge links
MarginR n	Marge rechts
MarginV n	Marge verticaal
Layer n	Laag
Colour #RGB[A] #RRGGBB[AA]	Letter kleur
SecondaryColour #RGB[A] #RRGGBB[AA]	Wordt gebruikt voor karaoke
OutlineColour #RGB[A] #RRGGBB[AA]	Kleur van letter-omtrek
BackColour #RGB[A] #RRGGBB[AA]	Achtergrond kleur
Black	Letterkleur
Red	Letterkleur
Green	Letterkleur
Blue	Letterkleur
Cyan	Letterkleur
Yellow	Letterkleur
Purple	Letterkleur

In de tekst-stroom van het script kunnen de voor-gedefinieerde stijlen aangehaald middels per item een enkele stijl naam die direct volgt op de tijdcodering:

```
[SrtPlus v1 styles]
; (c) SrtPlus is designed by Bert Kerkhof
Title: Red (2010).dutch

Default = Font Arial Size 20 White Transparent Outline 2 Shadow 1 Bottom Center
Slechthorenden = Layer 1
Hoofdstuk = Mid Size 50 Blue

[Events]
00:02:25,14 --> 00:02:28,96
Ik bel omdat ze die cheque
weer zijn vergeten.

00:02:30,23 --> 00:02:33,31 Green
Ongelofelijk dat ze 't nog
steeds niet hebben geregeld.

00:02:33,31 --> 00:02:35,48
Ik stuur een nieuwe.

00:02:35,69 --> 00:02:39,68 Green
Het spijt me vreselijk.
- Ach, wat doe je eraan?

00:02:40,00 --> 00:02:41,00 Slechthorenden
Zucht...

00:02:41,61 --> 00:02:43,86
Hoe gaat 't met je avocado?

[End of script]
```